Palveluverkkoselvitys

Koulutuslautakunta 01.09.2026 § 91
25/00.01.02.00/2026

Tiivistelmä: Koulutuslautakunnan tiedoksi saatetaan FCG Finnish Consulting Group Oy:n laatima Paimion kaupungin palveluverkkoselvitys, joka on valmistunut elokuussa 2026.

Valmistelija/lisätietoja antaa:
sivistysjohtaja Jyrki Lumiainen, puh. 02 474 5311 (31.8.2026 asti)
varhaiskasvatusjohtaja Tuulia Tamminen, puh. 02 474 5312
johtava rehtori Ari Nuorikkala, puh. 02 474 5351

Paimion kaupungin vuoden 2026 talousarviossa on sivistystoimen hallinnon toiminnallisiin tavoitteisiin (s. 47) asetettu palveluverkkoselvitys päiväkoti- ja koulupalveluiden järjestämisestä tulevaisuudessa Paimiossa, kun syntyvyys on alentunut ja alaikäisten lasten määrä on kääntynyt laskuun.

Selvitys on toteutettu ulkopuolisena konsulttityönä, ja hankinta on kilpailutettu. Selvityksen toteuttajaksi valikoitui FCG Finnish Consulting Group Oy. Selvitys on laadittu aikavälillä huhtikuu–elokuu 2026. Selvitys valmistui 24.8. ja se on esitelty kaupungin kasvatus- ja opetushenkilöstölle suunnatussa tilaisuudessa 25.8. sekä samana päivänä valtuuston ja koulutuslautakunnan yhteisessä iltakoulussa.

Selvityksessä tarkastellaan Paimion kaupungin viimeaikaista väestönkehitystä sekä tulevien vuosien väestöennusteita, muuttoliikeen ja kaupungin maanhankinnan ja kaavoituksen vaikutuksia väestönkehitykseen, kasvatus- ja opetuspalveluiden järjestämisen kustannuksia ja kustannuskehitystä, rakennusten käyttötarkoituksia sekä investointi- ja peruskorjaustarpeita, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kustannusrakennetta sekä kunnallisen ja yksityisen palvelun kustannuksia ja kustannuskehitystä, palvelusetelijärjestelmän vaikutuksia kaupungin kokonaiskustannuksiin ja esityksiä vaihtoehtoisista palveluiden järjestämistavoista ja niiden kustannuksista sekä pedagogisista eduista ja haitoista, joita eri vaihtoehtoihin sisältyy.

Selvityksessä edellytettiin perusteltuja esityksiä toimenpiteistä, joihin väestönkehitys Paimiossa antaa aihetta varhaiskasvatuksen järjestämisessä, siitä miten esiopetusta tulisi järjestää jatkossa sekä ottaa kantaa siihen, tulisiko Paimion kaupungin perusopetuksen kouluverkko tiivistää kolmeen kouluun vai jatkaa neljän koulun rakenteella.

Tiivistelmä selvityksen keskeisistä havainnoista

<u>Väestönkehitys</u>

Kaupungin asukasmäärä kasvaa, mutta kasvu kohdistuu työikäisten ja yli 64-vuotiaiden määrään. Alaikäisten lasten määrä on ollut

korkeimmillaan vuonna 2023, jonka jälkeen määrä on kääntynyt laskuun. Vuodesta 2019 vuoteen 2025 alle kouluikäisten (0-6v) määrä on vähentynyt 142 lapsella. Peruskouluikäisten määrä on kasvanut vuoteen 2024 asti, mutta sen jälkeen kääntynyt laskuun. Enimmillään alle kouluikäisiä on ollut lähes 1000 vuosien 2013-2014 aikana, mutta vuonna 2025 heitä on ollut enää 783.

Väestöennustelaskelmissa peruskouluikäisten määrän ennustetaan vähenevän vuodesta 2025 vuoteen 2024 noin 10-15 prosentilla. Vuonna 2026 peruskoululaisia on yhteensä noin 1300, mutta lukuvuonna 2032-33 määrä on tippumassa alle 1100 oppilaaseen. Yläkouluikäisten lasten määrä (vuosiluokat 7-9) on noin 450 oppilaan suuruinen lukuvuoteen 2031-32 asti, mutta sen jälkeen määrä tippuu noin 370-380 oppilaaseen ja syksystä 2037 alkaen noin 300 oppilaaseen.

Muuttoliike on vuodesta 2023 alkaen ollut Paimiossa negatiivinen, ja vuonna 2024 muuttoliikeen vaikutus Paimion asukasmäärään oli -40 asukasta. Rakentaminen on tuonut kaupunkiin uusia asukkaita, mutta väestönkasvu ei ole painottunut lapsiperheisiin. Rakentaminen yksin ei riitä ylläpitämään kaupungin lapsimäärää. Myöskään tuleville vuosille suunnitellut uudet kaava-alueet eivät arvioiden mukaan tule kasvattamaan lasten kokonaismäärää merkittävästi.

Palveluverkko

Nykyinen palveluverkko varhaiskasvatuksessa koostuu kaupungin 7 päiväkodista, joista 6 toimii kaupungin omissa rakennuksissa. Preitilän päiväkoti toimii vuokratiloissa. Toiminnassa olevien kunnallisten päiväkotien lisäksi kaupungissa on Jokelan päiväkoti, jota ei ole lakkautettu, mutta jossa ei ole toimintaa.

Yksityisiä päiväkoteja on kolme, ja tämän lisäksi on yksi yksityinen ryhmäperhepäiväkoti sekä kunnallisia perhepäivähoitajia. Vuoden 2025 lopussa varhaiskasvatuksessa oli 650 lasta, joista 65 % kunnallisissa päiväkodeissa, 26 % yksityisissä palvelusetelipäiväkodeissa ja 9 % perhe- tai ryhmäperhepäivähoidossa.

Vuorohoitoa järjestetään vain kunnallisessa päiväkodissa. Tukea tarvitsevia lapsia on noin 12,5 % kaikista lapsista; kunnallisessa päiväkotihoidossa olevista 16,3 % ja yksityisessä päiväkotihoidossa olevista 4,6 %. 6-vuotiaat osallistuvat osallistuvat esiopetukseen, ja tämän lisäksi 98,2 % ikäluokasta on myös täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Sekä kunnallisessa että yksityisessä päiväkotihoidossa on tilakapasiteettiin nähden väljää.

Tulevien vuosien investointiohjelmassa ovat Hanhijoen päiväkodin peruskorjaus (kustannusarvio 2 M€), Kriivarin päiväkodin peruskorjaus (n. 2,4 M€) sekä Tapiolan päiväkodin rakennuksen välttämättömäksi katsotut korjaustyöt (n. 1 M€). Kaupungin omien seitsemän päiväkotirakennuksen vuotuiset pääomakustannukset

(poistot) ovat noin 450 000 € vuodessa, ja ylläpitokustannukset noin 519 000 €; yhteensä lähes 970 000 € vuodessa.

Peruskouluja on neljä, joista Jokelan ja Vistan koulut toimivat useassa erillisessä rakennuksessa. Oppilasmäärältään (syksy 2025) pienin koulu on Hanhijoen koulu (110 oppilasta + 16 oppilasta erityisluokilla). Toiseksi pienin on Kriivarin koulu (172 oppilasta), Jokelan koulussa oppilaita on 248 ja Vistan koulussa noin 800. Neliömäärätarkastelussa Jokelan koulun tilat ovat tehokkaimmin käytössä (n. 10,4 m2/oppilas), tarkasteluajankohtana väljintä on ollut Kriivarin koulussa joka ei ole vielä kasvanut täysin ns. kaksisarjaiseksi kouluksi. Koulurakennuksista aiheutuvat vuotuiset poistot ovat yhteensä noin 1 M€, ja suunilleen saman verran maksaa kiinteistöjen vuotuinen ylläpito.

Peruskouluista tulevien vuosien investointiliastalla ovat Jokelan koulun vähäiset julkisivu- ja ikkunaremontit (n. 110 000 €), Vistan koulun muiden rakennusten vähäiset korjaustyöt (n. 230 000 € kolmeen eri rakennukseen) sekä suurimpina 2-salin saneeraus (400 000 €) ja Puukoulun peruskorjaus (1,65 M€; kyseessä suojeltu rakennus). Euromääräisesti suurin on Hanhijoen koulun peruskorjaus (n. 3,2 M€). Näiden lisäksi lukion A-siiven saneeraus (n. 1,16 M€) tulisi tehdä jo vuonna 2027, jotta rakennus pysyy käyttökunnossa.

Kustannustarkastelu

Paimion varhaiskasvatuksen nettokäyttökustannukset ovat vuosien 2020–2025 aikana kasvaneet 40 %, ja kustannukset per 1-6-vuotias 65%, kun samanaikaisesti lasten määrä on vähentynyt 15 %. Varhaiskasvatuksen kustannuskehitys on muissakin kunnissa ollut suurta, mutta Paimiossa kasvu on ollut selvityksessä vertailtujen kuntien joukossa suurin. Vuoteen 2024 asti varhaiskasvatuksen kustannukset ovat olleet valtakunnan keskitason alapuolella, mutta vuonna 2025 tämä taso on ylitetty. Kuntien välisessä vertailussa Paimio on ns. keskikastia: ei edullinen, mutta ei erityisen kalliskaan. Yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvon kehitys on Paimiossa ollut maltillinen verrattuna verrokkikuntiin ja alle maan keskitason.

Perusopetuksessa Paimio sijoittuu kuntavertailussa edullisimpien kuntien joukkoon valtakunnallisesti. Nettokäyttökulut ovat vuosien 2020–2025 aikana kasvaneet noin 35 %, joka on hyvin samankaltainen verkkokuntien, vastaavan kuntatyypin muiden kuntien sekä koko maan tasolla. Vuonna 2025 Paimion perusopetuksen kokonaiskustannukset olivat noin 3,3 M€ kuntatyypin keskiarvoa alhaisemmat. Yksikkökohtaista kustannustarkastelua on mielekästä tehdä eri koulujen vuosiluokkien 1-6 yleisopetuksen osalta (ei sis. erityisluokkia): edullisin oppilaskohtainen vuosikustannus on vuonna 2025 ollut Jokelan koulussa (n. 7 800 €/oppilas/vuosi). Toiseksi edullisin on ollut Kriivarin koulu 8 039 € ja Vistan koulussa alakoulun perusopetus on maksanut 8 759 €/oppilas/vuosi. Hanhijoen koulun kustannus on

selvästi korkein (9 885 €/oppilas). Jos Hanhijoen koulun oppilaiden opetus olisi maksanut vain Jokelan ja Kriivarin koulujen keskiarvotasoa, kaupunki olisi säästänyt yli 200 000 euroa vuodessa käyttötalouden kustannuksista.

Toimenpide-ehdotukset

FCG:n selvittäjät ovat laatineet ehdotuksen, jonka tavoitteena on turvata toiminnan pedagoginen ja toiminnallinen laatu, toimia kustannustehokkaasti sekä arvioida tarkkaan, mitkä kiinteistöinvestoinnit on välttämätöntä toteuttaa.

Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen selvittäjät esittävät, että
- Jokelan päiväkoti lakkautetaan vuoden 2027 alussa ja kiinteistölle pyritään löytämään käyttöä kuntaorganisaation ulkopuolelta
- Päiväkotitoimintaa jatketaan toistaiseksi Preitilän päiväkodissa. Vuokratiloista voidaan luopua ja päiväkoti lakkauttaa, jos alueen väestönkehitys ei toteudu suunnitellusti.
- Hanhijoen päiväkodin tilannetta arvioidaan vuosittain ja päiväkoti lakkautetaan 2030-luvun alkupuolella eikä rakennusta peruskorjata.
- Asiakasohjausta ja palvelusetelimuotoisen toiminnan rahoitusta kehitetään ja tehostetaan yksityisten varhaiskasvatuspaikkojen käyttöä. Tähän esitetään myös vaihtoehtoisia toimintatapoja; tavoitteena on saada yksityiten päiväkotien tilakapasiteetti ja resurssit tehokkaaseen käyttöön, koska toiminta on laskennallisesti kustannuksiltaan edullisempaa kuin kunnallinen.
- Kriivarin päiväkoti lakkautetaan siinä vaiheessa, kun peruskorjaustarve tulee ajankohtaiseksi. Esiopetusta ja täydentävää varhaiskasvatusta voisi jatkossa harkita järjestettäväksi Kriivarin koulun tiloissa.
- Yksityisen varhaiskasvatuksen roolin vahvistamiseen esitetään useita eri toimenpiteitä.

Perusopetukseen selvittäjät esittävät, että
- kouluverkossa siirrytään kolmen koulun malliin. Laskennallisesti näin muodostuisi vuoteen 2032 mennessä kolme noin 215 oppilaan alakoulua. Jo keväällä 2027 Hanhijoen kouluun ei otettaisi uusia oppilaita.
- Hanhijoen koulu lakkautetaan vuonna 2028 ehdolla, että Hanhijoen koulun erityisluokille (3) saneerataan ensin tarvittavat tilat johonkin Vistan koulun rakennuksista (tarkempi suunnittelu erikseen).
- Laajennettu Kriivarin koulu, Vistan koulu kaikkine rakennuksiineen (joista osa on merkittävästi vajaakäytöllä) sekä Jokelan koulu pystyvät vastaanottamaan sen oppilasmäärän, joka nyt on Hanhijoen koulussa.
- Koululaisten ap-ip-toiminnan järjestämispaikkoja tarkastellaan erikseen
- Tehdään tarkempi tilaverkkoselvitys, koska Paimion kaupungilla on paljon rakennuksia, joita useat ovat vajaakäytöllä eikä tilojen yhteiskäytöstä ole tehty suunnitelmaa. Vasta tämän jälkeen

voidaan ottaa kantaa mm. Myllyhaan entisen koulun, Vistan koulun Puukoulun sekä 2-salin saneerauksiin ja tulevaan käyttötarkoitukseen.

Kustannusvaikutukset

- Varhaiskasvatuksessa Jokelan, Hanhijoen ja Kriivarin päiväkotien lakkautusten kustannussäästöt käyttötalouteen sekä palvelusetelimenojen kasvu: nettosäästö noin 173 000 €. Mahdolliset kiinteistöjen alaskirjaukset noin 120 000 €. Säästö kiinteistöinvestoinneissa vuosina 2027 – 2035 noin 4,4 M€.
- Hanhijoen koulun vaiheittaisen alasajon vaikutukset vuonna 2027 noin 27 000 €, vuonna 2028 noin 273 500 € ja vuodesta 2029 alkaen pysyvä käyttömenojen säästö noin 640 000 € vuodessa. Mahdollinen kertaluonteinen alaskirjaus kiinteistöstä noin 500 000 €. Säästö kiinteistöinvestoinneista noin 3,2 M€.

Esittelytekstiin laadittu tiivistelmä pyrkii kertomaan pääpiirteittäin FCG:n selvittäjien havainnot, koostamaan käytössä olevia keskeisiä faktoja ja ennusteita sekä tarjoamaan niiden pohjalta perustellun esityksen siitä, miten ulkopuoliset selvittäjät ovat nähneet Paimion tilanteen sekä tarkoituksenmukaisimmat toimenpiteet kaupungin kokonaistalouden kannalta, kuitenkin niin että ratkaisuilla turvataan laadukas ja kustannustehokas palvelutuotanto.

FCG:n laatima palveluverkkoselvitys ei ole päätösesitys poliittiseen päätöksentekoprosessiin, vaan keskustelun avaus mahdollisuuksista, joihin kaupunki voi ryhtyä tasapainottaakseen taloutta uuden strategian mukaisesti.

Kaupungin strategian kolmen aallon mukaisesti selvitys on Talous ja arkijärki -ajatuksen mukainen. Tavoitteena on talouden tasapaino, ja selvitys antaa säästö- ja tehostamisideoita samalla, kun palveluverkkoa on katselmoitu. Rakennuskannan katselmus nähdään olennaiseksi jatkotoimeksi. Esitetyt toimenpiteet noudattavat Pikkuisen parempi -ajatusta, sillä niillä pyritään jatkossakin pitämään yllä palveluiden toiminnallinen ja pedagoginen laatu ja löytämään talouden tasapainottamisen mahdollisuudet niin, ettei palveluiden laadun tasoon tule olennaisia heikennyksiä. Palveleva Paimio -ajatuksen mukaan esitetty kolmen koulun malli selkeyttäisi mahdollisesti myös jatkossa oppilaaksi ottamisen ratkaisuja, kun koulupaikkavaihtoehtoja on yksi vähemmän ja aiempaa paremmin voitaisiin ennakoida ja määritellä, miltä alueilta Paimiossa lapset saavat lähikoulupaikan mistäkin koulusta.

Esitettyjen toimenpiteiden yritysvaikutukset

Selvityksen toimenpiteet lähtevät siitä, että paikallisten yksityisten palveluntuottajien roolia ja toimintaedellytyksiä vahvistetaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Palveluiden tuottamista jatketaan yhteistyömallilla, jossa sekä kunnallisella että yksityisellä on omat tärkeät roolinsa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisessä.

Perusopetusta koskevilla toimenpide-esityksillä ei ole olennaisia yritysvaikutuksia. Tukipalveluna järjestettävien koulukuljetusten osalta esitetty kouluverkon tiivistäminen ei lisää koulukuljetuksen ostopalveluiden tarvetta eikä kustannuksia. Hanhijoen-Koskelan-Kiusalan-Preitilän taajama-alueelta on alle 5 km ja suurelta osin myös alle 3 km kävelymatka muihin kouluihin, ja reiteillä on kevyenliikenteen väylät. Koulukuljetuksissa voidaan hyödyntää kiinteähintaisia bussireittejä, joiden kustannuksiin matkustajamäärä ei vaikuta. Föli-bussireittien ostokustannukset kaupunki maksaa lipputulojen vähentämisen jälkeen, joten näillä reitillä mahdollisten koululaiskortilla matkustavien määrän kasvu lisäisi opetustoimelle jyvitettäviä kuluja, mutta vastaavasti vähentäisi kaupungin jäljellejäävää maksuosuutta joukkoliikenteen liikennöinnistä lipputulojen vähentämisen jälkeen, jolloin kokonaisvaikutus kaupungin talouteen on plus miinus nolla. Lisäksi Hanhijoen koulun kuljetusoppilaista suuri osa kulkee tilaustakseilla, joiden reitit jo nykyisin kulkevat Vistan koulun kautta Hanhijoen koululle, ja toisinpäin. Jos oppilaat olisivat Vistan koulussa, moni taksireitti lyhenisi nykyisten ajokilometrien osalta, eikä tämä kasvattaisi kaupungin kustannuksia, mutta lyhentäisi kuljetusmatkoja ja -aikoja. Lisäksi jo nykyisellään Alvar Aallon tien – Kalevantien – Preitilän suunnalta kuljetetaan joitakin taksioppilaita Vistan kouluun.

Toimenpide-esityksissä pidättäydyttäisiin ei-välttämättömistä kiinteistöinvestoinneista. Tältä osin esityksellä on yritysvaikutuksia talonrakennuksen / korjausrakentamisen sekä näihin liittyvien suunnittelu- ym. asiantuntijaostopalveluiden tarpeen vähenemiseen tulevaisuudessa.

Koulutuslautakunnalle saatetaan selvitys tiedoksi ja käynnistetään keskustelu siitä, millaisiin jatkotoimiin asiassa tulisi mahdollisesti ryhtyä. Mahdollisista palveluverkon muutoksia koskevista ratkaisuista päätetään erikseen. Ennen sitä tulee laatia myös ennakkovaikutusten arviointi, lapsivaikutusten arviointi, henkilöstösuunnitelma ym. selvitykset päätöksenteon tueksi.

Esittelijä: vt. sivistysjohtaja Nuorikkala Ari

Päätösehdotus:

Koulutuslautakunta merkitsee palveluverkkoselvityksen tiedoksi ja käy asian jatkokäsittelyä ohjaavan keskustelun.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Nuorisovaltuuston edustaja Minttu Lindeqvist poistui kokouksesta pykälän käsittelyn aikana klo 19:18.